

2. Ісайкіна О. Д. Побут і дозвілля міського населення України в повоєнний період (1945–1955 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.0. Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К., 2006. 20 с.
3. *Маяк комунізму*. №74, 15.09.1957 р.
4. Мишенин Л. Дали концерт. *Маяк комунізму*. 27.10.1957 р.
5. Нагайко Т. Історія повсякденності: погляд на проблему. *Історія повсякденності: теорія та практика: матеріали Всеукр. наук. конф., Переяслав-Хмельницький, 14–15 трав. 2010 р.* / Упоряд.: Лукашевич О.М., Нагайко Т. Ю. Переяслав-Хмельницький, 2010. 246 с.
6. Передовикам ремонту. *За сталинський урожай*. 15.01.1953 р.
7. Сиваков А.П. Невыдуманная жизнь в XX веке: Воспоминания. очерки. Рассказы. Рязань, 2008. 162 с.
8. Стародубець Г. Повсякденне життя партійно-радянської номенклатури західноукраїнських областей у період пізнього сталінізму (середина 1940 – початок 1950-х) / Повсякденне життя населення західних земель України у перші повоєнні роки (1944–1953) : колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький. Львів Торунь : Liha-Pres, 2021. С.47-74
9. Starodubets G., Popp R. The Policy of Sovietization of the Western Regions of Ukraine in 1944–1953 through the Propagandist Symbols and Rituals. *Studia Historica Nitriensia*, 2020, vol.: 24, number: 2, P. 412-426.

Галина Міщук,
к. і. н., доцент кафедри всесвітньої історії
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

ПРЕСА ПРО РАДЯНСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКИЙ КОНФЛІКТ 1948 РОКУ: МЕТОД ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ

У системі історичних джерел періодична преса займає істотне місце. Жодне історичне дослідження подій, явищ, фактів нового і новітнього часу не обходиться без звернення до матеріалів періодики, а перед дослідниками виникає питання критичного ставлення до матеріалу та співставлення з іншими джерелами. Автор джерела переслідує певну мету розкриваючи відомості про об'єктивні події та з часом те, що було інформацією для задоволення певних потреб стає історичним джерелом. При вивченні теми «Югославія в післявоєнні роки», вагомим джерелом з історії радянсько-югославського конфлікту 1948–1956 років є тогочасна періодична преса. З'являється можливість порівняльного аналізу та критичного розгляду джерел. Прорадянський матеріал містять газети «Правда», «Известия», «Правда України», «Радянська Україна», які публікували стенограми нарад та з'їздів комуністичної партії, відстоювали правильність зовнішньополітичного курсу партії і знаходилася під жорсткою цензурою КПРС. Зарубіжні газети – органи югославських комуністично-політичних мігрантів: «Под заставом интернационализма» (НР Румунія), «За соціалістичну Югославію», «Нове борбе» (НР Чехословаччина), «Наперед» (НР Болгарія), які також контролювалися комуністичною партією та засуджували політику Й.Броз Тіто[1]. Позбавлені тотального контролю з боку партії та

держави, нейтральними змістовними джерелами є югославські газети «Борба», «Политика», а також зарубіжні періодичні видання «Руде право», «Жиче Варшави», «Юманіте», «Уніта», «Женьмінь жібао», «Битва», «Елефтерія» [4].

Вже в перші повоєнні роки керівництво СРСР орієнтувало країни Східної і Південної Європи, на “соціалістичну перспективу”. Уряд Югославії, керуючись нею, приступив до проведення соціально-економічних реформ та розбудови органів державної влади за досвідом СРСР. Згідно з положеннями Договору про дружбу, співробітництво та взаємодопомогу Радянський Союз отримав можливість тримати при уряді Югославії радників, у т.ч. і військових, певну частину військ та інший персонал. У 1948 році у країнах Центрально-Східної Європи з ініціативи СРСР була організована інформаційна широка компанія, зміст якої полягав у прагненні керівництва Радянського Союзу підпорядкувати Комуністичну партію Югославії своєму впливу, та не допустити проведення “антиленінських” економічних реформ. На нараді Комінформбюро, яка відбулася 27-28 квітня 1948 року, була прийнята резолюція “Про становище в КПЮ”. У ній були підтверджені радянські звинувачення на адресу керівників Югославської компартії.

У газеті «Правда» 8 вересня 1948 р. була опублікована стаття «Куди веде націоналізм групи Тіто в Югославії»[3], яка була підписана «ЦеКа». Але автором був Й.Сталін. Цей текст був «Резолюцією Інформбюро про стан справ у Комуністичній партії Югославії». У ньому повідомлялося, що на нараді Інформаційного бюро комуністичних та робочих партій (Комінформу), яка відбулася 20—22 червня в Бухаресті, був обговорений стан справ у Комуністичній партії Югославії, а також засуджувалася політика, що проводилася нею. Складена в грубому тоні та вкрай образливих висловах, ця резолюція закінчувалася закликом до «здорових сил Компартії Югославії, вірних марксизму-ленінізму, «змінити нинішніх керівників і висунути нове інтернаціоналістське керівництво КПЮ» [3].

Наступне засідання Інформбюро в Угорщині в листопаді 1949 р. На ньому за доповіддю румунського партійного керівника Георге Георгіу-Дежа була прийнята резолюція «Югославська Компартія у владі вбивць та шпигунів» [2]. Не зважаючи, що “кліку Тіто” звинуватили у переході, за вказівкою англо-американських імперіалістів, від “буржуазного націоналізму до фашизму”, уряд Югославії продовжував соціально-економічні перетворення за взірцем Радянського Союзу.

При цьому ще пару років тому маршала Тіто вважали героєм, а КПЮ заслужила найвищу оцінку за свою вірність ідеалам марксизму-ленінізму. Тепер лідер югославських комуністів став найогиднішим персонажем, який радянська пропаганда могла запропонувати населенню.

Протягом 1949-1952рр. на кордонах Югославії з прорадянськими сусідами було зафіксовано близько п'яти тисяч місцевих збройних сутичок. І масштабна інформаційна війна могла перетвориться на звичайну.

У жовтні 1951 р. У США вийшов скандальний спецвипуск популярного журналу *Colliers*. Команда відомих журналістів, політологів та письменників

представила найбільш вірогідний сценарій Третьої світової війни, поданий у формі документального звіту про майбутнє. За даними журналу, все розпочалося із замаху на Йосипа Броз Тіто та радянського вторгнення в Югославію. [2].

Потепління у радянсько-югославських відносинах наступило у 1953 році після смерті Й.Сталіна. Югославію стали розглядати як важливий зовнішньополітичний суб'єкт на Балканах. З 1954 року відновлюються двосторонні радянсько-югославські економічні зв'язки, а в 1955-1956 роках нормалізувалися відносини як по державній, так і по партійній лініях.

Аналіз газетних публікацій на досліджувану проблему, які за змістом розділені на три типи: прорадянський; антитітовський; помірковано-нейтральний, в тогочасному висвітленні преси демонструє, що конфлікт був штучним. Багато звинувачень — надумані й необґрунтовані, вони були приводом, а не причиною конфлікту.

Список використаних джерел та літератури:

1. Драгослав Михаиловић - Истина о страхотама - Печат ...URL.: <http://www.pecat.co.rs/2020/07/dragoslav-mihailovic-istina-o-strahotama/>
2. Иосиф vs Иосип. 60 лет назад в СССР стартовала ... URL.: https://zn.ua/SOCIUM/iosif_vs_iosip__60 лет_nazad_v_sssr_startovala_antiyugoslavskaya_kampaniya.html
3. Сталин И.В. Сочинения. Тверь: Информационно-издательский центр «Союз», 2006. Т. 18. С. 509–515.
4. Geoffrey Roberts. Ideology, calculation, and improvisation: spheres of influence and Soviet foreign policy 1939–1945. *Review of International Studies*. 1999. P. 672. URL: [http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/ ..](http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/)

Артур Мальований,

здобувач ІV курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
історичного факультету
Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(науковий керівник: к. і. н., доц. **Л. В. Гуцало**)

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ 1979–1990 Р. В ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ

Маргарет Тетчер є знаковою політичною фігурою Великої Британії. Вона стала символом 80-х років ХХ століття не лише для Сполученого Королівства, але й для всього світу. Перша жінка прем'єр-міністр Великобританії, «залізна леді», як охрестили її таблоїди, завдяки всебічному реформуванню держави, і напрямку який отримав назву тетчеризм. Тетчер зуміла відновити британську економіку та імідж країни як світової держави. Маргарет Тетчер не раз ставала об'єктом критики і дискусій.